

2.3 ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ในระดับที่สามารถนำมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ ได้ หากมีการบริหารจัดการที่ดีโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยว สามารถจัดแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและศิลปวัฒนธรรม ปัญหาที่อยู่ในความสนใจคือ 1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวหลัก 2. ปัญหาหลักของกิจกรรมการท่องเที่ยวในลุ่มน้ำ และ 3. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2.3.1 ศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวหลักบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

จากผลการวิเคราะห์การประเมินศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และการประเมินความเสี่ยงต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภท ภูเขา น้ำตก หาดทราย พื้นที่ชุ่มน้ำ และเกาะในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งสามารถจำแนกลำดับความสำคัญตามระดับศักยภาพและความเสี่ยงของผลกระทบได้ ดังนี้

(1) **กลุ่มศักยภาพสูงและความเสี่ยงสูง** มี 5 แหล่ง ได้แก่ หาดสมิหลา น้ำตกโดนงาช้าง เกาะสี่ เกาะห้า อุทยานนกน้ำทะเลน้อย และอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า จัดเป็นกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นด้านคุณค่าและความสำคัญทางด้านระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ จึงมีความเปราะบางและอ่อนไหว (มีความเสี่ยงสูง) ต่อการถูกรุกทำลายจากกิจกรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ง่าย

(2) **กลุ่มศักยภาพสูงและความเสี่ยงปานกลาง** มีจำนวน 9 แหล่ง ได้แก่ เกาะยอ สะพานติณสูลานนท์ สวนสัตว์สงขลา เกาะใหญ่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ น้ำตกโดนปลิว อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง หาดแสนสุขลำปำ และบ่อน้ำร้อนธารน้ำเย็น แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้โดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ค่อนข้างชัดเจน การคมนาคมสะดวก และมีโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวได้

(3) **กลุ่มศักยภาพปานกลางและความเสี่ยงปานกลาง** มีจำนวน 24 แหล่ง ได้แก่ เขาดังกวน หาดเก้าเส้ง แหลมสนอ่อน หาดทรายแก้ว หาดม่วงงาม หาดมหาราช แหลมโพธิ์ สวนสาธารณะหาดใหญ่ ป่าผาดำ เขอกทะเลลุ เกาะหมาก บ้านเขาชัน บ้านอ่าวท่ายาง น้ำตกตะโหมด (น้ำตกหม่อมจุ้ย) น้ำตกหูแร่ แก่งหูแร่ น้ำตกบ้านไร่เหนือ น้ำตกนกกร้า น้ำตกไพรวัลย์ น้ำตกมโนราห์ น้ำตกลาดเตย น้ำตกเขาชัน น้ำตกเขาคราม และน้ำตกบ้านโตน กลุ่มนี้จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีโอกาสและแนวโน้มที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาได้

(4) **กลุ่มศักยภาพปานกลางและความเสี่ยงต่ำ** มีจำนวน 9 แหล่ง ได้แก่ เกาะหนู - เกาะแมว เขาเก้าเส้ง สวนป่าเปรม สวนสนุนไพร อ่าวทุ่งบัว แหลมควายราบ อ่างเก็บน้ำสะเดา อ่างเก็บน้ำชลประทานท่าเชียต และแหลมจองถนน กลุ่มนี้จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ เช่นเดียวกับกลุ่มที่ 3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพธรรมชาติมาก การรุกร้าทำลายจากกิจกรรมการท่องเที่ยวจึงอยู่ในระดับต่ำ

การประเมินศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับและการประเมินความเสี่ยงผลกระทบของแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและศิลปวัฒนธรรมประเภทศาสนสถานในพื้นที่ลุ่มน้ำสามารถจำแนกลำดับความสำคัญตามระดับศักยภาพและความเสี่ยงของผลกระทบได้ ดังนี้

(1) **กลุ่มศักยภาพสูงและความเสี่ยงสูง** มีจำนวน 2 แหล่ง คือ วัดสุวรรณคีรี และวัดพะโคะ

(2) **กลุ่มศักยภาพสูงและความเสี่ยงปานกลาง** มีจำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ วัดมณีมาวาสวรวิหาร วัดโคกสมาณคุณ และวัดเขียนบางแก้ว

(3) **กลุ่มศักยภาพปานกลางและความเสี่ยงสูง** มีจำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ วัดแหลมจาก วัดสูงเกาะใหญ่ และวัดเจดีย์งาม

(4) **กลุ่มศักยภาพปานกลางและความเสี่ยงปานกลาง** มีจำนวน 7 แหล่ง ได้แก่ วัดท้ายยอด วัดจะทิ้งพระ วัดคลองเปล วัดเขาจิงโหลน วัดควนปรัง วัดป่าลิไลยก์ และวัดวัง

โดยสรุป แหล่งท่องเที่ยวที่ควรได้รับความเอาใจใส่ และมีมาตรการการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเป็นพิเศษ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง และความเสี่ยงสูง เช่น หาดสมิหลา น้ำตกโตนงาช้าง เกาะสี้ เกาะห้า อุทยานนกน้ำทะเลน้อย อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า วัดสุวรรณคีรี วัดพะโคะ

2.3.2 สภาพปัญหาหลักด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สภาพปัญหาหลักด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ สรุปได้ดังนี้

- (1) ขาดการกำหนดเขต (Zoning) ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวที่ชัดเจน
- (2) สภาพแหล่งท่องเที่ยวระดับรองและระดับพื้นที่เสื่อมโทรม
- (3) ไม่มีการกำหนดมาตรการและแนวทางในการเฝ้าระวังป้องกันความเสื่อมโทรม
- (4) องค์กรหน่วยงานและชุมชนขาดการประสานความร่วมมือ
- (5) ไม่มีฐานข้อมูลและโครงข่ายองค์ความรู้เพื่อใช้ในการวางระบบการบริหารจัดการ

2.3.3 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวควรมุ่งเน้นไปยังประเด็นต่างๆ ดังนี้

- (1) การบำรุงดูแลรักษา ป้องกันและลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้คงความสวยงามและคุณค่าทางธรรมชาติ ป้องกันและลดผลกระทบต่อโบราณสถาน วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ให้คงความดั้งเดิม ความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- (2) การให้ความรู้ พัฒนาจิตสำนึกและความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งธรรมชาติ โบราณสถาน วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต แก่ทั้งชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว
- (3) การมีส่วนร่วม และผลประโยชน์ต่อชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นตั้งอยู่
- (4) การจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างท้องถิ่น